

Propozície súťaže „ZELENÝ MERKÚR“

Vyhlasovateľ súťaže:

Partneri:

O čo ide?

„ZELENÝ MERKÚR“ je súťaž, ktorá sa zameriava na podporu a zviditeľnenie organizácií, ktoré rozvíjajú svoje aktivity v súlade s prírodou a cieľmi udržateľného rozvoja, v snahe dosiahnuť rovnováhu medzi hospodárskym alebo spoločenským rozvojom a efektívnym využívaním prírodných zdrojov.

Kto sa môže zúčastniť?

Súťaž je určená pre organizácie, najmä pre malé a stredné podniky, rozvíjajúce svoje hospodárske alebo spoločenské aktivity v Banskobystrickom kraji. Môžu to byť fyzické osoby – podnikatelia alebo právnické osoby registrované v SR, ktoré poskytujú výrobky alebo služby, a súčasne využívajú postupy alebo technológie podporujúce princípy obehového hospodárstva, napr. vo fáze používania vstupných surovín, využívania energie a iných prírodných zdrojov, spätného odberu materiálu, alebo zapojenia sa do vzájomnej spolupráce s ďalšími organizáciami.

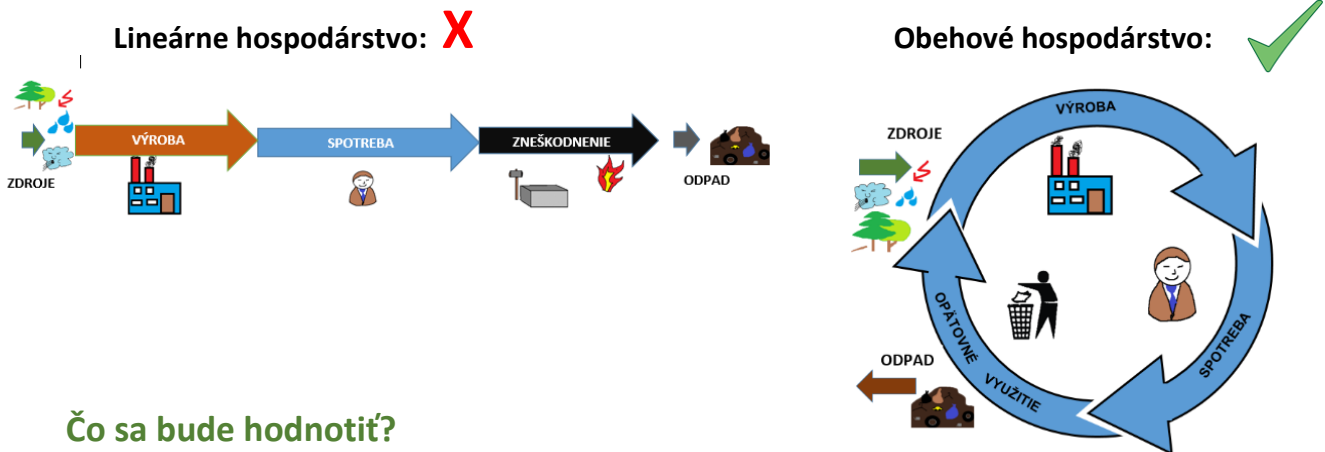
Nominované aktivity by mali preukázateľne spĺňať požiadavky nad rámec všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti ochrany životného prostredia, s dôrazom na uplatňovanie obehovosti zdrojov.

Prečo obehové hospodárstvo?

Podnikanie lineárnym spôsobom, čiže výroba, spotreba, následná tvorba odpadu a jeho zneškodnenie je z dlhodobého hľadiska neudržateľné pre našu planétu, ktorá nestačí vytvárať toľko zdrojov, koľko spotrebujeme. V organizáciách sa preto vynára otázka, ako byť

zodpovedný k našej planéte a zároveň byť aj naďalej úspešný. Jedna z možností je nechať sa inšpirovať prírodou, v ktorej všetky procesy prebiehajú v uzavretých cykloch. Prechod na obehové hospodárstvo si vyžaduje komplexnú zmenu zmýšľania v podnikaní. Je potrebné prehodnotiť svoje správanie, úroveň nastavenia používaných procesov a technológií od „a“ po „z“. Napomôcť k prechodu organizácií na obehové hospodárstvo môžu aj dobrovoľné nástroje environmentálnej politiky uplatňované v SR, ako sú napr. Schéma Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS), Environmentálne označovanie produktov a Zelené verejné obstarávanie.

Čo sa bude hodnotiť?

HLAVNÉ KRITÉRIÁ:

1. Rozvoj a realizácia iniciatív podporujúcich obehové hospodárstvo (maximálne 60 bodov)
2. Iniciatívy vo vašej organizácii, ktoré sú navrhnuté tak, aby mali pozitívny vplyv na niekoľko etáp životného cyklu (maximálne 20 bodov)
3. Obchodný a sociálny význam iniciatív (maximálne 20 bodov)
4. Doplňujúce kritérium: Účasť v dobrovoľných schémach (20 bodov)

Popis kritérií

1. Rozvoj a realizácia iniciatív podporujúcich obehové hospodárstvo (maximálne 60 bodov)

V rámci tohto kritéria, prosím vysvetlite, ako a do akej miery vaša organizácia realizovala alebo realizuje jednu alebo viac iniciatív, ktoré prispievajú k väčšej obehovosti procesov alebo podnikateľského modelu vašej organizácie.

Takéto iniciatívy sa môžu zaoberať jedným alebo viacerými z nasledujúcich hnacích mechanizmov obehového hospodárstva:

- Optimalizácia výnosu zo zdrojov

Ako vaša organizácia zohľadňuje efektívnosť rôznych zdrojov, ktoré využívate, a do akej miery bola táto účinnosť maximalizovaná? (Prosím vezmite do úvahy, že efektívnosť zdrojov by nemala mať vplyv na kvalitu výrobku alebo služby.)

Príklady:

- *Cieľom iniciatívy môže byť napríklad prepracovanie určitej časti výrobku tak, aby sa minimalizovalo množstvo materiálu potrebného na výrobu tejto časti, bez následného zníženia kvality celého výrobku...*
- *Môže byť vylepšený dizajn výrobku napr. z dôvodu zlepšenia prepravných podmienok (viac výrobkov prepravených v jednom nákladnom automobile)...*
- *Pri službách poskytovaných v cestovnom ruchu sa možno napríklad zamerať na efektívnejšie riadenie svetelných, vykurovacích a chladiacich procesov...*
- *Organizácia ponúkajúca dopravné a logistické služby by mohla napríklad preskúmať svoje procesy s cieľom zahrnúť spätnú logistiku, napríklad spätný odber materiálov...*
- *Vytvorenie nového podnikateľského modelu, ktorý by umožňoval poskytovanie už existujúcich služieb, ale s nižšou spotrebou zdrojov (napríklad dočasné zdieľanie strojov, zariadení, vozidiel)...*

- Zlepšenie dizajnu výrobkov a procesov, s cieľom znížiť ich vplyv na životné prostredie a čo najdlhšie udržať hodnotu a užitočnosť výrobkov a služieb v hospodárstve

Ako a do akej miery vaša organizácia navrhuje výrobky alebo služby, s cieľom predĺžiť ich používanie, alebo opätovne ich použiť opraviť alebo recyklovať? Prípadne, ako vaša organizácia nastavuje procesy na dosiahnutie uvedených cieľov?

Vaše iniciatívy by nemali mať vplyv na rýchle a nezvratné zhoršenie kvality výrobkov alebo služieb a mali by prispievať k čo najdlhšiemu udržaniu hodnoty výrobkov alebo služieb v hospodárstve. Takéto prístupy vedú k zníženiu nákladov na údržbu, opravu a na druhej strane prispievajú k návratnosti vynaložených nákladov pri súčasnom znížení vplyvu na životné prostredie.

Príklady:

- *Organizácia navrhla výrobok tak, aby bol jednoduchým spôsobom demontovateľný, a aby bolo možné jednoducho vymeniť jednotlivé diely bez následného zníženia hodnoty výrobku. Okrem toho organizácia poskytuje poradenstvo pri opravách a servise, a tak pomáha distribútorom alebo zákazníkom ľahko opraviť ich výrobky.*
- *Namiesto predaja výrobkov, ponúka organizácia leasingové riešenie a neustálu údržbu, ktorá umožňuje opravu, úpravu alebo výmenu výrobku počas trvania leasingu.*
- *Prispôbením procesov, organizácia poskytujúca služby znížila svoj negatívny vplyv na životné prostredie. To sa týka najmä zariadení cestovného ruchu, ktoré dokázali znížiť spotrebu jednorazových výrobkov, spotrebu vody, energie, pracích prostriedkov a produkciu odpadov...*

- Minimalizácia odpadu, recyklácia a priemyselná symbióza

Vysvetlite prosím, ako a do akej miery vaša organizácia minimalizovala množstvá odpadu alebo zabránila ich vzniku.

Minimalizovať množstvo odpadu možno vytvorením cyklu, ktorý využíva špecifické technické alebo biologické zložky výrobku, ktorý sa blíži ku koncu životnosti. Rovnaký prístup je možné použiť aj pokiaľ ide o materiály používané na poskytovanie služby. Tento cyklus môže byť založený na recyklácii, opätovnom používaní na podobné účely, opätovnej výrobe alebo na priemyselných symbióznych procesoch, v ktorých sú zložky, v jednom odvetví považované za potenciálny odpad, používané ako zdroj v inom odvetví. (Mali by ste opísať, ako vaše iniciatívy prispievajú k minimalizácii množstva odpadu prostredníctvom vytvárania cyklov.)

Príklady:

- *V prípade poškodenia niektorého komponentu výrobku, výrobca už pri navrhovaní výrobku môže zabezpečiť jeho ľahkú vymeniteľnosť, a tak predĺžiť životnosť výrobku. Takto je komponent výrobku zahrnutý do obehového cyklu. V závislosti od chyby môže byť výrobok buď opravený alebo prepracovaný pre budúce podobné použitie, alebo predávaný na demontáž z dôvodu účinnej a rentabilnej recyklácie.*
- *Komponenty z existujúcich materiálov by sa mohli opätovne použiť a prepracovať tak, aby sa začlenili do nových výrobkov. Napríklad dizajnér kancelárskeho nábytku používa vyradený kancelársky nábytok od svojich klientov na vybudovanie nového nábytku zodpovedajúcemu novému dizajnu interiéru.*
- *Vybieraný odpad sa môže použiť ako surovina. Napríklad zberná spoločnosť môže predáť vytriedený PET odpad inej miestnej spoločnosti vyrábajúcej plastové vlákna pre 3D tlačiarne.*
- *V oblasti stravovania sa dá vyhnúť potravinovému odpadu dôsledným predchádzaním vzniku zvyškov a uplatňovaním jasnej hierarchie odpadového hospodárstva - od darovania po anaeróbny rozklad.*

2. Iniciatívy vo vašej organizácii, ktoré sú navrhnuté tak, aby mali pozitívny vplyv na niekoľko etáp životného cyklu (maximálne 20 bodov)

Podľa tohto kritéria, prosím vysvetlite, ako a do akej miery majú vaše iniciatívy pozitívny vplyv na rôzne etapy životného cyklu výrobku alebo služby.

V ideálnom prípade by iniciatívy mali byť navrhnuté takým spôsobom, aby prinášali výhody, zvyšovali efektívnosť zdrojov a minimalizovali množstvo odpadu v každom štádiu životného cyklu. Na dosiahnutie tohto cieľa by iniciatívy nemali brať do úvahy iba interné procesy, ale aj postupy externých zainteresovaných strán ako sú dodávatelia a zákazníci.

Príklady:

- *Vylepšený výrobok je navrhnutý tak, aby sa minimalizovali potrebné zdroje v štádiu výroby a zároveň sa zvýšila životnosť výrobku alebo sa zjednodušila jeho oprava, prípadne sa znížila spotreba energie výrobku v štádiu používania...*
- *Pri navrhovaní výrobku sa berie do úvahy aj dizajn a zdroj rôznych komponentov, z ktorých je výrobok zložený, pričom sa uprednostňujú tie, ktoré sa dajú ľahko opraviť, opätovne použiť alebo recyklovať s minimálnymi stratami ich hodnoty...*
- *Poskytovateľ služieb môže napríklad zvážiť rôzne prvky svojich procesov, ktoré môžu minimalizovať negatívny vplyv vstupov použitých na poskytovanie služby, napríklad: environmentálna stopa dodávateľov, optimalizácia vnútorných procesov, stratégia v oblasti odpadov...*

3. Obchodný a sociálny význam iniciatív (maximálne 20 bodov)

Podľa tohto kritéria, prosím vysvetlite, ako a do akej miery vaše iniciatívy prinášajú pozitívnu návratnosť investícií, do akej miery prispievajú k vytváraniu pracovných miest a do akej miery preukázali spoločenský význam. Pri posudzovaní spoločenského významu by ste mali brať do úvahy schopnosť iniciatív vytvoriť udržateľné pracovné miesta a poskytnúť pridanú hodnotu celej našej spoločnosti.

Príklady:

- *Z dôvodu tvorby výnosov, organizácia upravila svoj marketingový prístup. Namiesto vytvárania výnosov založených na častej modernizácii výrobku, sa organizácia rozhodla pre stratégiu založenú na lepšej kvalite, dlhšej životnosti a opraviteľnosti výrobku. Vďaka tomuto vylepšeniu výrobku a následnému zlepšeniu imidžu značky, získala organizácia väčší podiel na trhu. Dodatočné výnosy boli vytvorené upravením komponentov výrobku....*
- *Iniciatíva priniesla sociálne výhody, pretože komponenty možno opraviť lokálne (tvorba pracovných miest) ....*
- *Spotrebiteľia môžu využívať výrobok počas dlhšieho obdobia a investovať financie, ktoré boli predtým určené na častejšiu výmenu výrobku, na iný účel ....*
- *Poskytovateľ služieb, ktorý prevádzkuje lízing výrobkov, sa môže rozhodnúť zvýšiť množstvo výrobkov určených na údržbu. To môže predĺžiť životnosť výrobkov, ale tiež môže napomôcť k vytváraniu nových pracovných miest pre tieto servisné činnosti...*

DOPLŇUJÚCE KRITÉRIUM:

4. Účasť v dobrovoľných schémach (20 bodov)

V rámci tohto kritéria môžete preukázať využívanie dobrovoľných schém v oblasti životného prostredia (ako sú napr. EMAS, environmentálne značky a iné dobrovoľné prístupy), a ich vplyv a súčinnosť pre rozvoj iniciatív, ktoré prihlasujete.

Prihlášky

V prípade záujmu zviditeľniť Vaše „zelené podnikanie“, ktoré by mohlo byť inšpiráciou pre iné organizácie, pošlite vyplnenú, opečiatkovanú a štatutárnym zástupcom podpísanú elektronickú prihlášku na adresu sopkrkbb@sopk.sk. Všetky potrebné tlačivá nájdete na stránkach Banskobystrickej regionálnej komory SOPK www.sopk.sk/bb, Slovenskej agentúry životného prostredia (ďalej len „SAŽP“) www.sazp.sk a Banskobystrického samosprávneho kraja www.bbsk.sk.

Uzávierka prihlášok je 29. 2. 2024 !

Vyhodnotenie súťaže

Hodnotiaca komisia zložená zo zástupcov Banskobystrickej regionálnej komory SOPK, SAŽP, BBSK a TU vo Zvolene vyhodnotí zaslané prihlášky a na základe hodnotiacich kritérií určí víťaza na prvom, druhom a treťom mieste.

Slávnostné vyhlásenie výsledkov

Vyhlásenie výsledkov a slávnostné odovzdávanie cien sa uskutoční na valnom zhromaždení Banskobystrickej regionálnej komory SOPK v Banskej Bystrici dňa 26. 3. 2024. Víťazi budú mať možnosť prezentovať ocenené aktivity na vybraných podujatiach Banskobystrickej regionálnej komory SOPK, SAŽP, BBSK a vo vybraných printových médiách. Súčasne budú ocenené aktivity prezentované na webových stránkach vyhlasovateľa súťaže - Banskobystrickej regionálnej komory SOPK a partnerov súťaže - SAŽP a BBSK.

